

870304 087

BVD-SBP

FOCUS

rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van betekenis
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

F	ACD
	datum 27 FEB. 1987
	CO
F	b. 2 d. —
	26 februari 1987

A87/07 CO:2045584

VERANDERINGEN BIJ HET SOVJETVROUWENCOMITE

Op 2 februari werd vanuit de Sovjet Unie gemeld dat Valentina TERESHKOVA, de bekende kosmonaute en eertijds de eerste vrouw in de ruimte, het voorzitterschap van het Sovjetvrouwencomite was kwijtgeraakt. In de westerse pers werd deze 'afzetting' gezien als een uitvloeisel van het beleid van vernieuwing van Sovjetleider GORBACHEV en heette het dat TERESHKOVA het veld had moeten ruimen, omdat zij zich sinds haar benoeming in deze functie in 1968 sterk geïdentificeerd had met het beleid van partijleider BREZHNEV. Drie dagen later bleek deze inschatting niet correct toen bekend werd dat TERESHKOVA gekozen was tot voorzitter van de tot dan door Zinaida KRUGLOVA geleide en beslist niet als minder belangrijk te kwalificeren Unie van Sovjetvriendschapsverenigingen (SOD).

Opvallend was wel - aldus bleek uit een Novosti-bericht van 3 februari - dat tijdens een op 30 januari jl. in Moskou gehouden Unieconferentie van Vrouwen, waaraan was deelgenomen door 1200 gedelegeerden uit alle Unierepublieken, ook de eerste plv. voorzitter van het Sovjetvrouwencomite (PROSKURNIKOVA) en de zes plv. voorzitters (BOYKOVA, CHECHETKINA, DATSENKO, FROLOVA, FRUNZE, ORLOVA) geen van allen in hun functies waren herbenoemd. Wat BOYKOVA, CHECHETKINA en ORLOVA betreft kan o.m. hun leeftijd van belang zijn geweest, want zij zijn resp. 68, 77 en 73 jaar oud. Dit kan echter niet gelden voor DATSENKO (geb.1938) en FROLOVA (geb.1932). Omdat deze beiden ook niet, zoals wel het geval is met PROSKURNIKOVA en FRUNZE, gekozen zijn in het nieuwe Presidium van het Sovjetvrouwencomite, moeten er andere op dit moment nog niet bekende oorzaken zijn voor hun verdwijning uit de top van deze organisatie.

Het is niet uitgesloten dat een eveneens door Novosti gemelde wijziging in de statuten van het Sovjetvrouwencomite een van de belangrijke redenen is geweest voor de omvangrijke bestuursomzetting. Op 3 februari meldde het persbureau namelijk dat "...overeenkomstig de nieuwe regels het Comite als vertegenwoordiger optreedt van de Sovjetvrouwen op internationaal terrein...", dat het "...relaties aanknoopt en onderhoudt ... met vrouwenorganisaties in het buitenland..." en dat het "... een bijdrage levert aan de aktivering van de internationale vrouwenvredebeweging...". In dat verband wordt opgemerkt dat het Comite samenwerkt met nationale en internationale maatschappelijke organisaties en bewegingen als het gaat om het streven naar verbetering van de positie van de vrouw. Maar bovendien wordt in het persbericht gesteld dat de

deelnemers aan de Unieconferentie van Vrouwen een besluit hebben bekrachtigd, waarin bepaald wordt dat de in de Sovjet Unie bestaande (lokale, regionale) Vrouwenraden op onderling uniforme wijze worden georganiseerd en onder het toezicht van het Sovjetvrouwencomite worden geplaatst. De activiteiten van alle Vrouwenraden in de Sovjet Unie zullen - aldus het besluit van de conferentiedeelnemers - van nu af aan door dit comite worden gecoördineerd.

Door de gebruikte formuleringen in het eerder genoemde Novosti-persbericht wordt de indruk gewekt dat er sprake is van een volledig nieuwe taakopdracht voor het Sovjetvrouwencomite. Dit blijkt niet in overeenstemming met de werkelijkheid, want in een in 1975 door Novosti Press Agency Publishing House uitgegeven brochure (Soviet Women's Committee) werd het Sovjetvrouwencomite al omschreven als een organisatie die zich inzet voor het ontwikkelen en versterken van vriendschappelijke relaties met vrouwenorganisaties in andere landen ter bevordering van vrede, vriendschap en begrip tussen de volkeren. Doel was ook de verdere emancipatie van de vrouw in gezin en samenleving. Deze taken zijn in andere bewoordingen dus weer geheel terug te vinden in het Novosti-bericht van 3 februari jl.

Wat daarin echter nieuw is, is wat er gezegd wordt over de organisatie van de Vrouwenraden en hun onderschikking aan het Sovjetvrouwencomite. In de Novosti-brochure van 1975 werd weliswaar gesteld dat het Comite voor zijn activiteiten rekent op de hulp van vrouwen in alle Unierepublieken, regio's en steden en van de vrouwenraden en commissies, die in ondergeschiktheid aan vakbondscomite's binnen fabrieken en ondernemingen hun activiteiten ontplooiën, maar daarbij was geen sprake van een structureel opgelegde verplichting. Dit laatste is in ieder geval veranderd, want het Sovjetvrouwencomite heeft krachtens het nu genomen besluit uitdrukkelijk een coördinerende functie binnen dit geheel gekregen.

Daarmee zijn de taken van het Sovjetvrouwencomite dus feitelijk uitgebreid. Naast de van oudsher bestaande opdracht tot het aanknopen en onderhouden van internationale contacten, heeft het Comite nu ook binnenslands een duidelijke taak opgelegd gekregen, nl. de coördinatie van de activiteiten van alle in de Sovjet Unie bestaande Vrouwenraden. Dit stelt uiteraard andere eisen aan het apparaat van het Sovjetvrouwencomite en daarmee ook aan de functionarissen van deze organisatie, wat wellicht de belangrijkste verklaring is voor de vervanging van het tot januari van dit jaar zittende bestuur. Deze gedachte wordt ondersteund door bv. de benoeming tot eerste vice-president van het Vrouwencomite van Alevtina Vasilyevna FEDULOVA, die in het verleden resp. als voorzitter van de Pionierorganisatie, als Komsomol-secretaris en als executief secretaris van het Sovjetvredescomite ervaring heeft opgedaan met het runnen van grote organisaties.

Het lijkt erop dat men met deze nieuwe taakomschrijving het Sovjetvrouwencomite heeft willen ombouwen tot een organisatie, die centraal de vrouwen binnen het Sovjetsysteem moet gaan mobiliseren. Ironische bijkomstigheid is dan wel dat, terwijl er alom gesproken wordt van een tendens van democratisering binnen het systeem, er tenminste in dit specifieke geval juist sprake is van een streven naar centralisering.